

BNK 102

PARA VE BANKA

Öğr. Gör. Dilara Demirez

dilarademirez@cag.edu.tr

Ders notları sistemden indirilebilir.

Vize %40 Final %60

Görüşme saatleri: Pazartesi & Çarşamba & Perşembe 14:00-16:00.

Kaynaklar:

Finansal Piyasalar *Para ve Bankacılık*

Editörler
Prof. Dr. Başak Tanınmış Yücememiş
Prof. Dr. Levent Çinko

Prof. Dr. Ekrem Erdem

PARA BANKA VE FİNANSAL SİSTEM

DR. MAHFİ EĞİLMEZ

Ekonominin Temelleri

[KAVRAMLAR ve KURUMLAR]

Remzi Kitabevi

PARANIN SERÜVENİ

kripto paraların öncesi ve sonrası

Hazırlayan: AHMET USTA

BKM

BANKACILIK VE KURUMSAL KART KURUMU

Sektör raporları ile ilgili önemli web adresleri:

➤ www.tbb.org.tr

➤ www.bddk.org.tr

➤ www.tcmb.gov.tr

2. FİNANSAL PİYASALAR VE ARAÇLAR

Finansal Piyasalar

- **Piyasalar** genel olarak, alıcı ve satıcıların karşı karşıya geldiği, para, mal ve hizmet transferinin gerçekleştiği yerlerdir.
- Piyasalardaki işlemlerin gerçekleşebilmesi için fiziki mekân zorunlu değildir.
- Alıcı ve satıcının karşılıklı iletişim hâlinde olabileceği elektronik ortamlar da alışverişin gerçekleşmesini sağlar.
- Finansal piyasalar çok çeşitli şekilde sınıflandırılabilir.

2. FİNANSAL PİYASALAR VE ARAÇLAR

Finansal Piyasalar

Şekil 1.2 : İyi Piyasanın Özellikleri

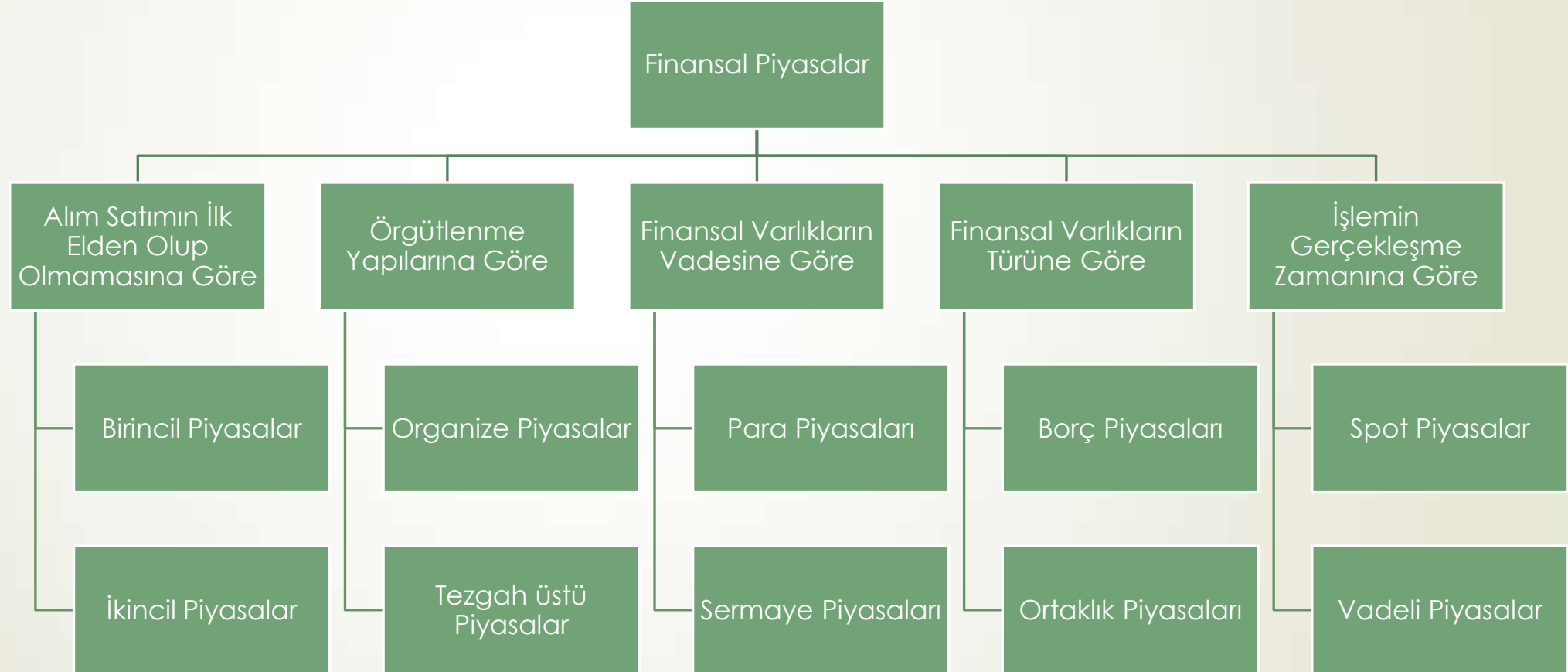
2. FİNANSAL PİYASALAR VE ARAÇLAR

Finansal Piyasaların Sınıflandırılması

- Finansal piyasalar çeşitli açılardan **sınıflandırılabilir**:
 - Alım-satımın ilk elden olup olmamasına göre; birincil ve ikincil piyasalar,
 - Örgütlenme yapılarına göre; organize ve tezgah üstü piyasalar,
 - Finansal varlıkların vadelerine göre; para ve sermaye piyasaları,
 - Finansal varlıkların türlerine göre; borç ve ortaklık piyasaları,
 - İşlemin gerçekleşme zamanına göre; spot ve vadeli piyasalar.

2. FİNANSAL PİYASALAR VE ARAÇLAR

Finansal Piyasaların Sınıflandırılması

2. FİNANSAL PİYASALAR VE ARAÇLAR

Finansal Piyasaların Sınıflandırılması

► Birincil ve İkincil Piyasalar:

- Birincil piyasa yeni çıkarılmış tahvil, hisse senedi gibi menkul kıymetlerin şirketler ya da hazine tarafından ilk olarak alıcılara satıldığı finansal piyasadır. İkincil piyasalar ise daha önce birincil piyasada satılan menkul kıymetlerin, alınıp satıldığı yani ikinci el finansal varlıkların el değiştirdiği finansal piyasalardır.
- Birincil piyasalar genel olarak kamuoyu tarafından çok fazla bilinmez. Bu piyasalarda menkul kıymetlerin ilk kez satışı aracı kuruluşlar ve yatırım bankaları tarafından gerçekleştirilir.

2. FİNANSAL PİYASALAR VE ARAÇLAR

Finansal Piyasaların Sınıflandırılması

► Birincil ve İkincil Piyasalar:

- Bir şirketin çıkardığı menkul kıymetin satışının bir banka ya da aracı kuruluş tarafından üstlenilmesi işlemine **aracılık yüklenimi (underwriting)** denir. Bu işlem sırasında aracı kuruluş menkul kıymetlerin hepsinin satılmasını garantilediği için bu işlem bir tür sigorta işlevi de görür.
- Bir hisse ya da borç senedinin sadece birincil piyasada satışı bu menkul kıymeti çıkartan firma ya da kuruluşa fon sağlayacaktır. Aynı menkul kıymetin ikincil piyasadaki değişiminden ise menkul kıymeti çıkartan kuruluş fayda sağlamaz. Örneğin, hazine ihraç ettiği hazine tahvillerini birincil piyasada sattığında hazineye para girer. Ancak aynı hazine tahvilleri ikincil piyasada A kişisinden B kişisine satıldığında bu satıştan hazinenin bir kazancı olmaz, para A kişisine gider.

2. FİNANSAL PİYASALAR VE ARAÇLAR

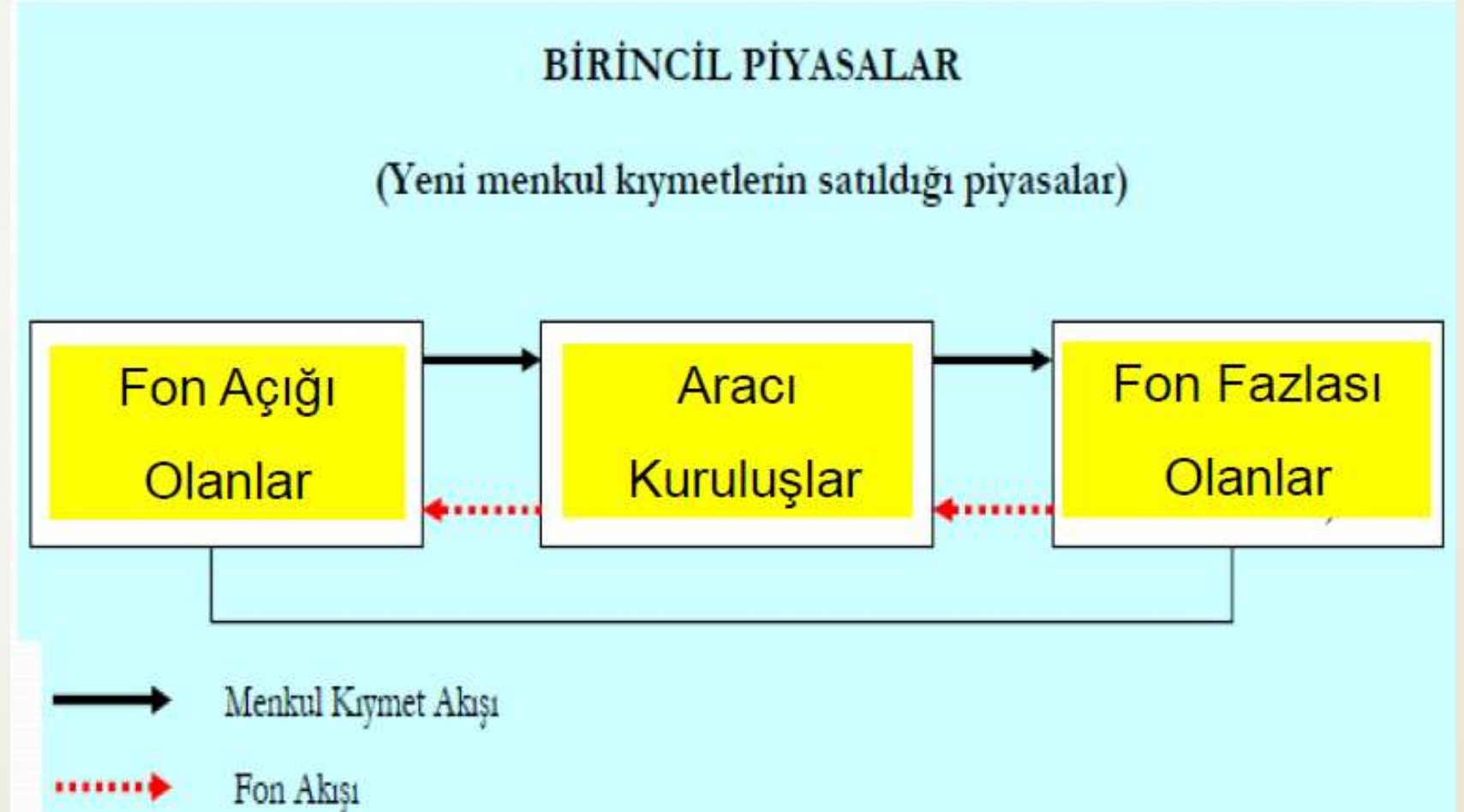
Finansal Piyasaların Sınıflandırılması

► Birincil ve İkincil Piyasalar:

- İkincil piyasalar finansal varlıkların değişimi açısından son derece önemlidirler. Haberlerde gördüğümüz piyasaların çoğu ikincil piyasalardır; İstanbul Menkul Kıymetler Borsası (İMKB), Vadeli Opsiyon Borsası (VOB), Tahvil Borsası, Döviz Piyasası. İkincil piyasaların en önemli görevi varlıkların satışını kolaylaştırmaları, yani likiditeyi arttırmalarıdır. Diğer önemli görevi ise, ikincil piyasada oluşan fiyatın birincil piyasada satılan menkul kıymetin fiyatında belirleyici olmasıdır. İkincil piyasada ilgili menkul kıymetin fiyatı ne kadar yüksekse, birincil piyasa fiyatı da o oranda yüksek olur.

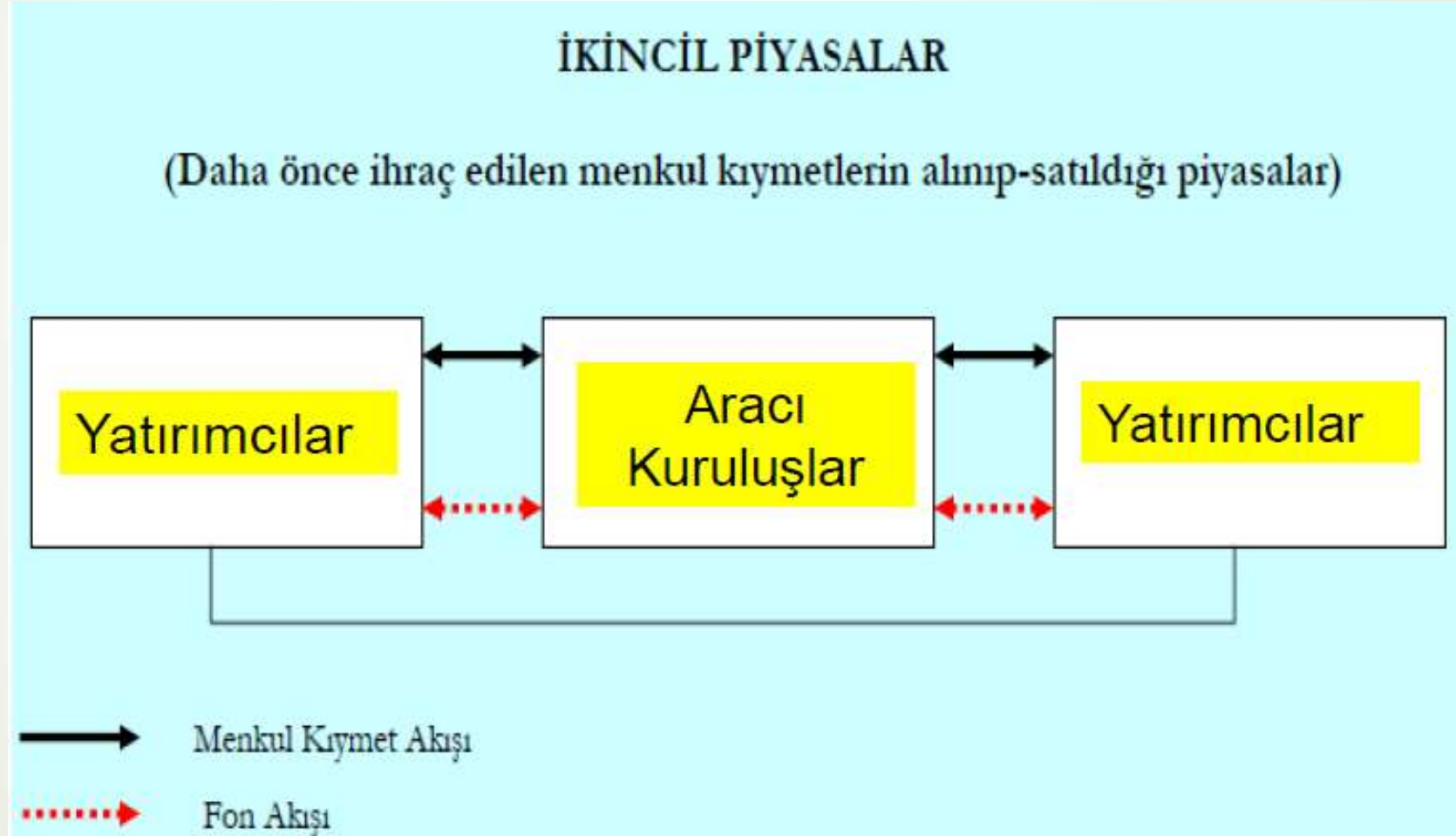
2. FİNANSAL PİYASALAR VE ARAÇLAR

Finansal Piyasaların Sınıflandırılması

2. FİNANSAL PİYASALAR VE ARAÇLAR

Finansal Piyasaların Sınıflandırılması

2. FİNANSAL PİYASALAR VE ARAÇLAR

Finansal Piyasaların Sınıflandırılması

► Organize ve Tezgah Üstü Piyasalar:

- Organize piyasa, menkul kıymet alım satımı için düzenlenmiş fiziksel mekânı olan piyasa türüdür. Tezgâh üstü piyasa ise, alıcı ve satıcıların belirli bir mekânda toplanmadan, uzaktan elektronik olarak alım satım işlemlerinin gerçekleştirildiği piyasadır.
- Organize piyasa türüne en iyi örnek borsalardır, örnek olarak İstanbul Menkul Kıymet Borsası (İMKB), Vadeli İşlemler ve Opsiyon Borsası (VOB), ve İstanbul Altın Borsası verilebilir. Tezgâh üstü piyasalara örnek olarak ise Bankalararası Repo piyasası, serbest altın piyasası verilebilir.

2. FİNANSAL PİYASALAR VE ARAÇLAR

Finansal Piyasaların Sınıflandırılması

► Organize ve Tezgah Üstü Piyasalar:

Organize Piyasalar	Tezgah Üstü Piyasalar
<ul style="list-style-type: none">• TCMB Piyasaları<ul style="list-style-type: none">• Açık Piyasa• İnterbank Para Piyasası• Döviz Piyasası• İMKB Piyasaları<ul style="list-style-type: none">• Hisse Senedi Piyasası• Tahvil Ve Bono Piyasası• Yabancı Menkul Kıymetler Piyasası• İstanbul Altın Borsası• İzmir Vadeli İşlemler ve Opsiyon Piyasası	<ul style="list-style-type: none">• Bankalararası Piyasalar<ul style="list-style-type: none">• TL Piyasası• Repo Piyasası• Tahvil Piyasası• Döviz Piyasası• Serbest Piyasalar<ul style="list-style-type: none">• Serbest Altın Piyasası• Serbest Döviz Piyasası

2. FİNANSAL PİYASALAR VE ARAÇLAR

Finansal Piyasaların Sınıflandırılması

► Para ve Sermaye Piyasaları:

- Bir yıldan daha kısa vadeli borç araçlarının alınıp satıldığı, piyasalara **para piyasaları**, uzun ve orta vadeye sahip menkul kıymetlerin alınıp satıldığı piyasalara ise **sermaye piyasaları** adı verilir.
- Vade uzadıkça önceden öngörülemeyen olaylarla karşılaşma riski artar. Sermaye piyasalarında vadenin daha uzun olması **belirsizlik** riskini de beraberinde getirmektedir. Yatırımcılar diğer unsurlar aynı ise **riskten kaçındıkları** ölçüde para piyasalarındaki varlıkları tercih edeceklerinden para piyasalarının **likiditesi** daha fazladır.

2. FİNANSAL PİYASALAR VE ARAÇLAR

Finansal Piyasaların Sınıflandırılması

► Para ve Sermaye Piyasaları:

- Para piyasaları ile sermaye piyasaları arasındaki 3 temel fark:
 - Para piyasalarında alınıp satılan araçlar sermaye piyasası araçlarına göre daha az risklidir, çünkü kısa vadeli. Bu nedenle fiyatlardaki dalgalanma da azdır.
 - Para piyasası araçlarının likiditesi sermaye piyasası araçlarına göre daha yüksektir. İşlem hacmi daha büyüktür. Dolayısıyla alım satım maliyetleri daha düşüktür.
 - Para piyasası araçlarının bilgi maliyetleri sermaye piyasası araçlarına göre daha düşüktür. Çünkü borçlular genelde bilinen kişilerdir ve fonların süresi daha kısadır.

2. FİNANSAL PİYASALAR VE ARAÇLAR

Finansal Piyasaların Sınıflandırılması

FARKLAR	PARA PAZARI	SERMAYE PAZARI
SÜRE	Kısa süreli fon istem ve sunumunun karşılaştığı pazardır.	Uzun süreli fon istem ve sunumunun karşılaştığı pazardır.
İŞLEV	Geçici nitelikteki likit sıkıntısının giderilmesi için başvurulur.	Sabit yatırım ve net işletme sermayesi gereksinimi için başvurulur.
KAYNAK	Fon kaynakları devamlılık göstermeyen resmi, ticari ve vadesiz mevduattır.	Fon kaynakları devamlılık gösteren gerçek tasarruflardır.
ARAÇ	Fon alışverişinde kullanılan araçlar ticari senetlerdir.	Fon alışverişinde kullanılan araçlar pay senedi, tahvil gibi menkul değerlerdir.
FAİZ	Kısa süreli fon alışverişi söz konusu olduğundan risk ve dolayısıyla faiz oranı düşüktür.	Uzun süreli fon alışverişi söz konusu olduğundan risk dolayısıyla faiz oranı yüksektir.

2. FİNANSAL PİYASALAR VE ARAÇLAR

Finansal Piyasaların Sınıflandırılması

► Borç ve Ortaklık Piyasaları:

- Borç senetlerinin değiştiği piyasalara **borç piyasaları**, hisse senetlerinin değiştiği piyasalara ise **ortaklık piyasaları** adı verilir. Borç piyasalarına örnek olarak tahvil ve bono piyasalarını verebiliriz.
- Türkiye'deki İstanbul Menkul Kıymetler Borsası (İMKB) bünyesinde bulunan **tahvil ve bono piyasaları** borç piyasalarına örnek olarak verilebilir. Bunun yanında yine İMKB bünyesinde işlem gören hisse senedi piyasası da bulunmaktadır.
- Dünyaca ünlü ortaklık piyasaları arasında ABD'nin New York şehrinde bulunan **New York Stock Exchange (NYSE) ve NASDAQ**, **London Stock Exchange**, **Tokyo Stock Exchange** sayılabilir.

2. FİNANSAL PİYASALAR VE ARAÇLAR

Finansal Piyasaların Sınıflandırılması

► Spot ve Vadeli Piyasalar:

- Spot piyasalar değişimi yapılan finansal aracın hemen teslim edildiği ve ödemenin hemen yapıldığı piyasalardır. Ancak hemen ile kastedilen o an ya da piyasasına göre bir iki gün sonrası olabilir. Örneğin İMKB’de menkul kıymet alım satımında T+2 uygulaması vardır. Bu uygulamaya göre menkul kıymetin örneğin satışı Çarşamba günü gerçekleşmiş olsun ödemenin Cuma günü yapılacağı anlamına gelir. İşlemin gerçekleştiği gün ile ödemenin yapıldığı gün arasındaki süre **valör (vade)** olarak tanımlanır.

2. FİNANSAL PİYASALAR VE ARAÇLAR

Finansal Piyasaların Sınıflandırılması

► Spot ve Vadeli Piyasalar:

- Vadeli işlem piyasaları, belirli bir vadede önceden belirlenen fiyat, miktar ve nitelikteki malın, kıymetli madenin, sermaye piyasası aracının ya da dövizin alınıp satıldığı piyasalardır. Herhangi bir menkul kıymetin gelecekteki fiyatındaki olası değişikliklere karşı bugünden fiyatı sabitlemek, böylece riski azaltmak amacıyla vadeli piyasalar tercih edilebilir.

2. FİNANSAL PİYASALAR VE ARAÇLAR

Finansal Piyasaların Sınıflandırılması

► Spot ve Vadeli Piyasalar:

- Gelecekteki fiyat hareketlerinden kazanç sağlamak ya da spot piyasa ile vadeli piyasa arasındaki fiyat farklarından yararlanmak amacıyla da **spekülatörler** vadeli işlem piyasasında işlem yapmayı tercih edebilirler.
- Türkiye'de bulunan tek vadeli piyasa 2005 yılında İzmir'de kurulan **ViOP**'tur. ViOP'un işlem hacmi kurulduğundan bu yana hızla artarak 2011 yılında 1,9 milyar liraya ulaşmış olmakla beraber bu işlem hacminin Türkiye'deki finansal sektörün büyüklüğü ile kıyaslandığında hala çok düşük olduğu söylenebilir.

2. FİNANSAL PİYASALAR VE ARAÇLAR

Finansal Araçlar (Varlıklar)

- Finansal varlıklar ortaklık ya da alacaklılık hakkı sağlayan menkul kıymetlerdir.
- Finansal varlıkların en önemli özellikleri **yatırım aracı** olmalarıdır. Finansal sistemlerde piyasaların gelişmişliğine bağlı olarak farklı türlerde finansal varlıklar bulunabilir.
- Finansal araçların vade kapsamında, para piyasası ile sermaye piyasasında olduğu görülmektedir. Bu nedenle, finansal araçlar **para piyasası araçları** ile **sermaye piyasası araçları** olarak incelenmektedir.

2. FİNANSAL PİYASALAR VE ARAÇLAR

Finansal Araçlar (Varlıklar)

► Para Piyasası Araçları:

- Para piyasası araçları, kısa vadeli finansman ihtiyacı için kullanılmaktadır.
 - 1. Banknot
 - 2. Ticari Senetler (Çek,poliçe,bono)
 - 3. Kredi Kartları
 - 4. Hazine Bonosu
 - 5. Banka Kabulü
 - 6. Finansman Bonosu
 - 7. Mevduat Sertifikası
 - 8. Varlığa Dayalı Menkul Kıymetler
 - 9. Repo Sözleşmeleri

2. FİNANSAL PİYASALAR VE ARAÇLAR

Finansal Araçlar (Varlıklar)

► Para Piyasası Araçları:

- **1. Banknot:** Kısaca **altın ile değiştirilmesi** mümkün olan sertifika ya da belge şeklinde tanımlanabilir. Tarihi gelişimine baktığımızda banknotların doğmasına neden olan temel faktör bankalarda biriken atıl madenlerdir.
- **2. Ticari Senetler:** **Alacak senetleri** de denmektedir. Genel olarak belirli bir paranın ödenmesi için verilen emri veya **ödeme vaadini belirten kıymetli evrak** olarak tanımlanır. Likiditesi yüksektir, alacağın ispatıdır, vade sonunu beklemeden ciro edilebilir, izlenmesi kolaydır.

2. FİNANSAL PİYASALAR VE ARAÇLAR

Finansal Araçlar (Varlıklar)

► Para Piyasası Araçları:

- **Çek**; bankaya hitaben keşidecisi tarafından düzenlenen ve üzerinde belirtilen tutarın hesabından ödenmesini isteyen **ödeme emri** olarak tanımlanır. **Vadesi yoktur**. Paranın bankada tutulması fonksiyonu belirli **riskleri önlerken**, aynı zamanda **faiz geliri** elde edilmesini de sağlar. Çekin ekonomide desteklenmesinin temel nedeni, **kaydi para** yaratmasıdır.

2. FİNANSAL PİYASALAR VE ARAÇLAR

Finansal Araçlar (Varlıklar)

.....Bankası A.Ş.	İstanbul, Tarih
....Şubesi....Hesap No:.....	
Vergi Kimlik No:.....	
Bu çek karşılığında Ali Alacaklı veya emrine yalnız...TL ödeyiniz.	
	Düzenleyen

	İmza

ŞEKİL 4.1. Çek

KAYNAK: Bahtiyar; M. (2016). *Kıymetli Evrak: Ders Notları Soru Örnekleri*. Gözden Geçirilmiş 13. b. İstanbul: Beta Kitabevi, s.124.

2. FİNANSAL PİYASALAR VE ARAÇLAR

Finansal Araçlar (Varlıklar)

► Para Piyasası Araçları:

- **Poliçe**; ticari bir amaç için hazırlanan kambiyo senedir. Vadeli mal/hizmet satışlarında kullanılır. Vadesi en fazla 1 yıl, en az 1 haftadır, vade dolmadan da elden çıkarılabilir. Poliçede 3 taraf bulunmaktadır; **lehtar**, **muhatap** ile **poliçeyi düzenleyen** kişi.

2. FİNANSAL PİYASALAR VE ARAÇLAR

Finansal Araçlar (Varlıklar)

Vade	Vade Sonu	Türk Lirası	No
İşbu poliçe karşılığında Mehmet Er ya da emri havalesine yukarıda yazılı ...Türk Lirasını ödeyiniz.			
Ödeyecek			
.....			
Adres:....			Tarih ve İmza
		

ŞEKİL 4.2. Poliçe

KAYNAK: Yücel, T. (2014). *Genel Muhasebe*. 3.b. İstanbul. Maliye Hesap Uzmanları Derneği, s.204.

2. FİNANSAL PİYASALAR VE ARAÇLAR

Finansal Araçlar (Varlıklar)

► Para Piyasası Araçları:

- **Bono**; çift taraflı bir ticari ilişkiyi temsil eden kambiyo senedi türüdür. Tarafları; düzenleyen ve lehtardır, poliçe ile kıyaslandığında bonoda muhatap bulunmamaktadır. Ekonomide **kredi aracı, kısa dönemli yatırım, teminat ve ödeme aracı** olma fonksiyonları vardır.

2. FİNANSAL PİYASALAR VE ARAÇLAR

Finansal Araçlar (Varlıklar)

İstanbul, Tarih

Bu bono karşılığında Ali Alacaklı veya emrinede yalnız....TL
ödeyeceğim.

Ödeme Yeri:....

Düzenleyen
.....
İmza

ŞEKİL 4.3. Bono

KAYNAK: Bahtiyar; M. (2016). *Kıymetli Evrak: Ders Notları Soru Örnekleri*. Gözden Geçirilmiş 13. B.. İstanbul.

2. FİNANSAL PİYASALAR VE ARAÇLAR

Finansal Araçlar (Varlıklar)

► Para Piyasası Araçları:

- **3. Kredi Kartları:** Kredi kartı ile ödemede temel yöntem elektronik fon transferidir.
- Türkiye'nin kredi kartıyla ilk tanışması → 1968
- Türk bankacılık sektörünün tanışması → 1980 sonrası
- 1968-1975 arasında Diners Club ve American Express; 1975'te Euro Card, Master Card ve Access'in kredi kartı piyasasını oluşturduğu bilinmektedir.
- 1980 sonrası Visa etiketli kredi kartları da bankacılık sektöründe yaygınlaşmıştır.

2. FİNANSAL PİYASALAR VE ARAÇLAR

Finansal Araçlar (Varlıklar)

► Para Piyasası Araçları:

► 4. Hazine Bonosu:

- İhraççısı (satıcısı) hazinedir.
- Alıcısı genellikle finansal kurumlardır.
- İkincil piyasada değerlendirilirler.
- Kamu kurumlarının kısa vadeli kaynak ihtiyacını karşılar.
- Geri ödenmeme riski taşımaz, bunu nedeni devletin vergi toplama yetkisi ile para basma yetkisinin bulunmasıdır.
- Kısa vadeli yatırım için uygundur, banka kredileri için teminat olarak kullanılabilir.
- Uygulamada 'Devlet İç Borçlanma Senedi' (DİBS) olarak geçer. Vadesi 1 yılı geçmez.

2. FİNANSAL PİYASALAR VE ARAÇLAR

Finansal Araçlar (Varlıklar)

► Para Piyasası Araçları:

- **5. Banka Kabulü:** Belirli bir tarihte belirli bir miktar parayı ödemek için verilen emir şeklinde tanımlanır.
- Banka kabullerinin oluşması 2 faktöre bağlıdır; ithal edilen ürün bedelinin peşin ödenmemesi, ürün bedeline ait poliçeleri bankanın onaylaması.
- Banka kabulünün avantajları:
 - Vadeli satışla ilgili risk azalır.
 - Yeni piyasalara bankanın desteği ile giriş yapılabilir.
 - Poliçenin onaylanması bankalara komisyon geliri sağlar.
- Finansman bonolarının özellikleri bu finansal aracın kullanımını olumsuz etkilemektedir.

2. FİNANSAL PİYASALAR VE ARAÇLAR

Finansal Araçlar (Varlıklar)

► Para Piyasası Araçları:

► 6. Finansman Bonosu:

- Anonim şirketlere kısa vadeli yabancı kaynak sağlar.
- Alıcıları genellikle bankalar ve sigorta şirketleridir.
- Vadesi en fazla 270 gündür.
- Üzerinde yazılı bir faiz oranı yoktur, ihraççının ödediği faiz, nominal değer ile ihraç fiyatı arasındaki fark kadardır.
- Sağlanan yabancı kaynağın vade sonunda geri ödenmesi şarttır.

2. FİNANSAL PİYASALAR VE ARAÇLAR

Finansal Araçlar (Varlıklar)

► Para Piyasası Araçları:

► 7. Mevduat Sertifikası:

- Ülkemiz dışında kullanılan bir finansal araç türüdür.
- İhraççıları büyük ticari bankalar ile mevduat toplayan diğer bankalardır.
- Bu bankalara kısa vadeli finansman sağlar.
- Alıcıları genellikle para piyasası fonları ile reel sektör işletmeleridir.
- Vadesi 2 hafta ile 1 yıl arasındadır, ikincil piyasaları canlı değildir.
- Temsil edilen para miktarı bankada bulunur, likiditesi çok yüksektir.

2. FİNANSAL PİYASALAR VE ARAÇLAR

Finansal Araçlar (Varlıklar)

► Para Piyasası Araçları:

- **8. Varlığa Dayalı Menkul Kıymetler (VDMK):** Belirli finansal kurumların alacaklarına bağlı olarak ihraç edilen menkul kıymetlerdir. Örneğin; gayrimenkul yatırım ortaklıklarının portföylerinde bulunan gayrimenkullerin satılması, finansal kiralama sözleşmeleri, banka kredileri.

2. FİNANSAL PİYASALAR VE ARAÇLAR

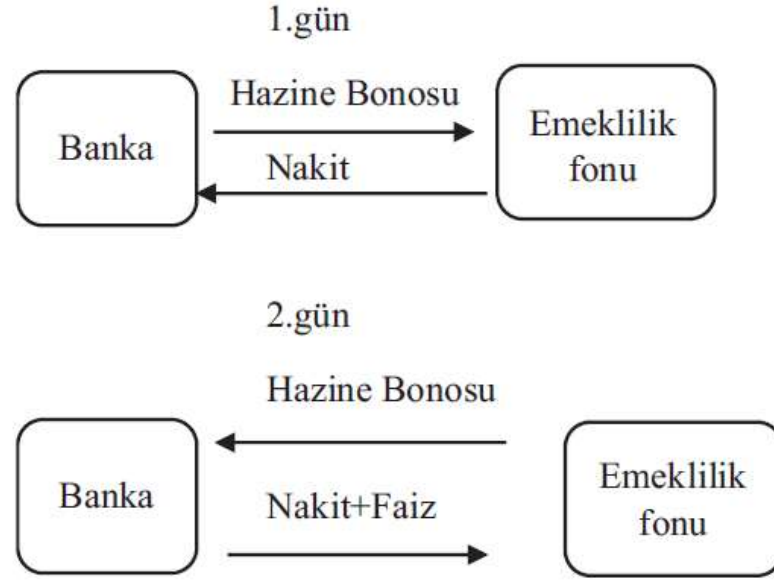
Finansal Araçlar (Varlıklar)

► Para Piyasası Araçları:

- **9. Repo Sözleşmeleri:** Çok kısa vadeli bir para piyasası aracıdır. İki taraflı bir finansal işlem olup, menkul kıymetlerin gelecekte belirli bir günde ve belirli bir fiyat üzerinden geri alınması koşuluyla satışlarıdır. Tarafları bankalar veya büyük işletmeler olduğundan riski düşüktür. Vadeleri 2 haftayı geçmez.
- Reponun getirisi, repo yapılan menkul kıymetlerin satış ve geri satın alma fiyatları ile vadeye bağlıdır.

2. FİNANSAL PİYASALAR VE ARAÇLAR

Finansal Araçlar (Varlıklar)

ŞEKİL 4.4. Gecelik Repo

KAYNAK: Cecchetti, S. G. (2010). *Money, Banking and Financial Markets*. 2nd Ed. New York. Mc Graw Hill International Edition, s.279.

2. FİNANSAL PİYASALAR VE ARAÇLAR

Finansal Araçlar (Varlıklar)

► Sermaye Piyasası Araçları:

- Sermaye piyasası araçları, uzun vadeli finansal araçlardır.
- Borçlanmada ve öz sermaye sağlanmasında kullanılmaktadır.
- Vadeleri, fiyat hareketleri ve riskleri bakımından para piyasası araçlarından ayrılmaktadır.

2. FİNANSAL PİYASALAR VE ARAÇLAR

Finansal Araçlar (Varlıklar)

► Sermaye Piyasası Araçları:

- 1. Pay Senedi (Hisse senedi)
- 2. Pay senedi benzerleri (Katılma intifa senetleri, kar zarar ortaklığı belgeleri)
- 3. Tahvil
- 4. Tahvil Benzerleri (Rüçhan haklı tahvil, kar iştirakli tahvil)
- 5. Pay senediyle değıştirilebilir tahvil
- 6. Kıymetli maden bonoları
- 7. Gelir Ortaklığı senetleri
- 8. Yatırım fonu katılma belgeleri
- 9. Kira sertifikaları
- 10. Gayrimenkul Sertifikaları
- 11. İpoteğe Dayalı Menkul Kıymetler
- 12. Varantlar
- 13. Türev Araçlar

2. FİNANSAL PİYASALAR VE ARAÇLAR

Finansal Araçlar (Varlıklar)

► Sermaye Piyasası Araçları:

- Finansal varlıklar ortaklık ya da alacaklılık hakkı sağlayan menkul kıymetlerdir. Ortaklık hakkı sağlayan finansal varlıklar **hisse senetleridir**.
- Hisse senetleri anonim ortaklıklar tarafından yasal düzenlemelere uygun olarak çıkartılan **şirket sermayesine katılımı** temsil eden finansal varlıklardır. Hisse senetleri sahiplerine ortaklık hakkının yanında genel olarak **yönetime katılma** (genel kurullarda oy verme) hakkı da verir.

2. FİNANSAL PİYASALAR VE ARAÇLAR

Finansal Araçlar (Varlıklar)

► Sermaye Piyasası Araçları:

- Oy hakkı sağlamayan hisse senedi türleri de vardır. Böylece hisse senedi tutan yatırımcı sahip olduğu hisselerin payı oranında şirketin ortağı olacaktır. Bu hisse senedi sahibine **kardan pay alma hakkı** da tanır. Anonim ortaklıkların yıl sonunda elde ettikleri karın ortaklara hisseleri oranında dağıtılmasına **kâr payı (temettü)** adı verilir.

2. FİNANSAL PİYASALAR VE ARAÇLAR

Finansal Araçlar (Varlıklar)

- **Sermaye Piyasası Araçları:**
- İkinci tür finansal varlıklar ise sahiplerine **alacaklılık hakkı** tanıyan menkul kıymetlerdir. Borç senetlerine genel olarak **tahvil ve bono** adı veriyoruz. Bu gibi borç araçları belirli bir vadesi olan, vade boyunca faiz ve vade sonunda anapara ödemelerini yerine getireceğini taahhüt eden anlaşmalardır.
- **Tahvil:** Devletin ya da özel şirketlerin **orta ve uzun vadeli** borçlanarak fon kullanmalarını sağlayan borç senetleridir.

2. FİNANSAL PİYASALAR VE ARAÇLAR

Finansal Araçlar (Varlıklar)

EK 1. Para ve Sermaye Piyasaları Arasındaki Farklar

	Para Piyasası	Sermaye Piyasası
Vade Farkı:	Kısa vadeli fon arz ve talebinin karşılaştığı piyasadır.	Uzun vadeli fon arz ve talebinin karşılaştığı piyasadır.
İşlevsel Fark:	Geçici nakit gereksinimini karşılama amacını sağlar. Borç - alacak ilişkisi	Sabit yatırım ve net işletme sermayesi gereksinimini karşılama amacını sağlar. Ortaklık veya borç alacak ilişkisi
Kaynak Farkı:	Fon kaynakları devamlılık göstermeyen resmi, ticari ve vadesiz tasarruf mevduatıdır.	Fon kaynakları devamlılık gösteren tasarruflardır.
Araç Farkı:	Fon alışverişinde kullanılan araçlar ticari senetlerdir. (Kıymetli evrak)	Fon alışverişinde kullanılan araçlar hisse senedi, tahvil gibi menkul kıymetlerdir. (Menkul kıymet)
Risk ve Faiz Farkı:	Vade kısa olduğundan risk ve faiz oranı düşüktür.	Uzun vadeli olduğundan risk ve faiz oranı yüksektir.
Fon Arzı Farkı:	Bireysel ve kurumsal	Bireysel ve Kurumsal
Fon Talebi Farkı (Bireyler açısından):	Üretimin finansmanı (işletme sermayesi/döner sermaye)	Yatırımın finansmanı (yatırım sermayesi/sabit sermaye)
Fonların Geri Ödenmesi Farkı (İşletmeler açısından):	Gelirlerle geri ödenir.	Amortisman veya kârlarla geri ödenir.

KAYNAK: Yüksel, A. S. ve Rodoplu, G. (1980). *Sermaye Piyasası*. İstanbul, s.7'den aktaran Korkmaz, T. ve Ceylan, A. (2010). *Sermaye Piyasası ve Menkul Değer Analizi*. 5.b. Bursa. Ekin Yayınevi, s.10.